

Jak wykorzystać potencjał partnerstwa publiczno- prywatnego – ścieżka dojścia do projektu PPP

adw. Michał Liżewski

Rozwój
partnerstwa
publiczno- prywatnego
w Polsce

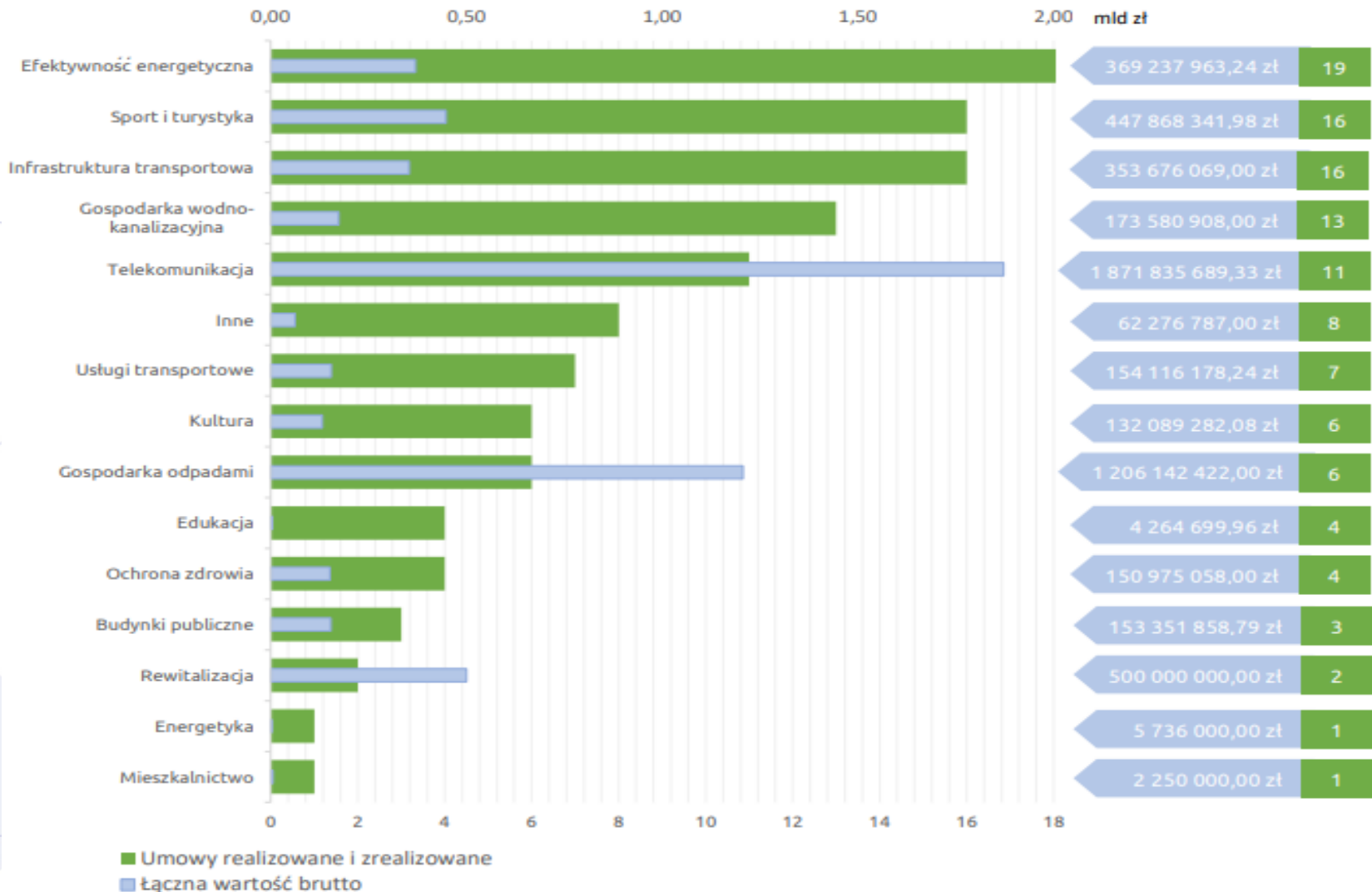
Skuteczność wdrażania i realizacji projektów PPP w Polsce (2009-2017)

Nazwa etapu	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	SUMA (Σ)
Wszystkie wszczęte postępowania	43	60	43	81	70	52	61	60	36	506
Unikalne postępowania	36	46	36	65	48	36	44	44	27	382
Umowy realizowane i zrealizowane	2	9	11	16	19	16	24	11	9	117
Postępowania w toku	0	0	0	1	1	2	2	14	24	44
Umowy rozwiązane	0	2	2	2	0	2	1	0	0	9
Umowy nierealizowane	0	1	0	0	2	0	0	0	0	3

Źródło: Analiza rynku PPP za okres od 2009 r. do 31 grudnia 2017 r., Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju

Wniosek: Tylko 25% postępowań doprowadziło do realizacji projektu PPP

Realizowane umowy o PPP - sektory

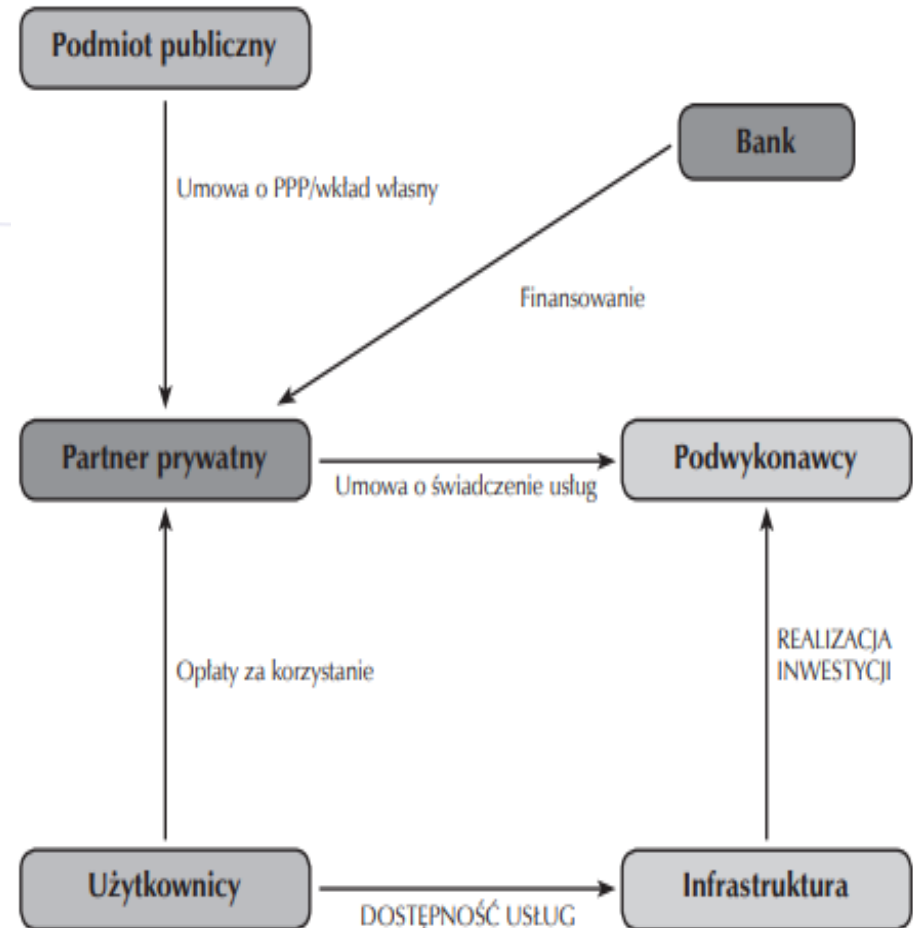
Σ = 117

Σ = 5 587 401 257,62 zł

Dlaczego tak istotne jest właściwe przygotowanie projektu PPP?

Wynika to z charakterystyki projektów PPP

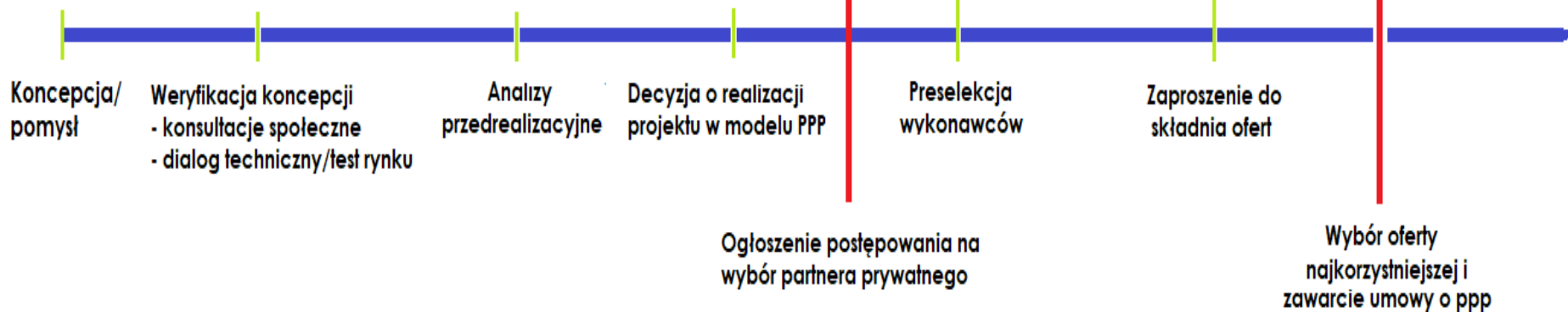
- Umowa wieloletnia (od kilku do kilkunastu/kilkudziesięciu lat)
- Kompleksowy charakter świadczenia (roboty, dostawy, usługi)
- Strona publiczna i strona prywatna dzielą się ryzykami przedsięwzięcia (podział nie może być iluzoryczny)
- Zaangażowanie instytucji finansowej w finansowanie przedsięwzięcia ppp

Ścieżka dojścia do projektu PPP

ETAP PRZYGOTOWANIA PROJEKTU PPP

ETAP WYBORU PARTNERA PRYWATNEGO (DIALOG KONKURENCYJNY)

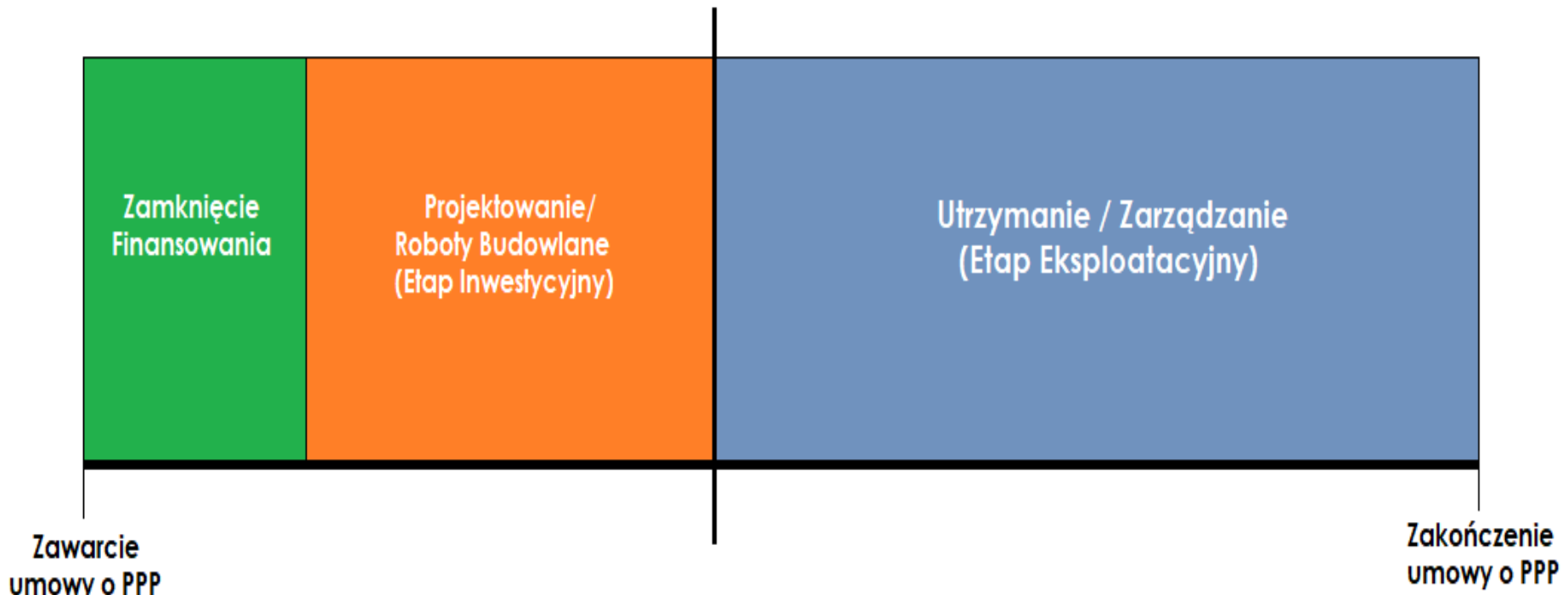
Właściwe zrozumienie partnerstwa publiczno-prywatnego

W celu sięgnięcia po metodę PPP konieczne jest właściwe zrozumienie idei partnerstwa publiczno-prywatnego:

- PPP nie jest „dotacją” ani prywatyzacją
- Mit „czwartego P”
- Partnerzy Prywatni nie są zainteresowani projektami nierentownymi
- Współpraca podmiotu publicznego z partnerem prywatnym nie jest wyłącznie relacją zamawiający - wykonawca
- Celem realizacji projektu jest uzyskanie tzw. value for money, tj. osiągnięcie jak najlepszej wartości pieniądza

Właściwe zrozumienie partnerstwa publiczno-prywatnego

- Istotą projektu PPP jest otrzymanie **kompleksowej wieloletniej usługi publicznej** od partnera prywatnego o wyższej jakości niż w przypadku jej samodzielnej realizacji przez stronę publiczną.
- Projekt PPP nie kończy się wraz z zakończeniem Etapu Inwestycyjnego. Wówczas **dopiero zaczyna się najistotniejsza część przedsięwzięcia PPP.**

Utworzenie zespołu ds. realizacji projektu PPP

Pożądanym działaniem w związku z przygotowaniem podmiotu publicznego do realizacji projektu PPP jest wyznaczenie zespołu, który będzie wyposażony w stosowne kompetencje i będzie odpowiedzialny za wdrożenie projektu PPP.

Zadaniem zespołu powinno być:

- Skupienie wiedzy eksperckiej i odpowiedzialności za ułożenie relacji w ramach partnerstwa w jednym ośrodku;
- Opracowanie koncepcji realizacji projektu oraz zdefiniowanie możliwych metod jego realizacji;
- Opracowanie harmonogramu wdrożenia projektu PPP;
- Podjęcie decyzji o realizacji projektu w modelu PPP (weryfikacja analiz, przeprowadzenie testu rynku etc.);
- Podejmowanie kluczowych decyzji w procesie wyboru partnera prywatnego.

Określenie wstępnej koncepcji projektu

W pierwszej kolejności należy określić **wstępny zakres realizacyjny projektu** poprzez wskazanie bezpośrednich i pośrednich celów, jakie mają zostać osiągnięte dzięki realizacji przedsięwzięcia w modelu PPP.

Rezultatem tego etapu powinno być **wykluczenie** tych elementów projektu, które nie przedstawiają większej wartości z punktu widzenia interesu strony publicznej oraz są niemożliwe do realizacji przez partnera prywatnego (np. ze względów popytowych).

Należy zastosować podejście obiektywne i krytyczne, a nie optymistyczne.

Po określeniu wstępnej koncepcji realizacji projektu PPP, podmiot publiczny powinien ustalić ścieżkę dalszego postępowania, tj.:

- opracować harmonogram działań związanych z przygotowaniem projektu;
- wybrać profesjonalnego doradcę do wsparcia w procesie wdrożenia projektu ppp;
- przystąpić do przeprowadzenia konsultacji społecznych, o ile z uwagi na przedmiot projektu okażą się one zasadne.

Przeprowadzenie konsultacji społecznych

Przeprowadzenie konsultacji społecznych rekomendowane jest zwłaszcza w przypadku projektów „wrażliwych”, np. w sektorach wodno-kanalizacyjnym czy odpadowym.

Konsultacje służą zminimalizowaniu ryzyka braku akceptacji społecznej projektu ppp, co w sposób istotny może wpłynąć na jego niepowodzenie.

Warto również przedstawić projekt radnym, lokalnym przedsiębiorcom i mediom. Ich poparcie będzie równie ważne dla udanego PPP.

Jednym z warunków pomyślnego wdrożenia projektu PPP jest maksymalna transparentność i zaangażowanie czynników społecznych w takim stopniu, w jakim będzie to możliwe bez szkody dla sprawnego przeprowadzenia procesu wdrożenia przedsięwzięcia.

Testy rynkowe

Elementem przygotowania projektu PPP są **tzw. testy rynkowe**.

Celem testowania rynku **jest pozyskanie informacji** nt. zainteresowania projektem ze strony potencjalnych partnerów prywatnych i instytucji finansowych, jak również weryfikacja i ewentualna zmiana wstępnej koncepcji realizacji projektu.

Testy rynkowe powinny dostarczyć możliwie szerokiego zakresu informacji dot. planowanego projektu, m.in. nt. zagadnień: prawno-finansowych, technicznych, utrzymania i zarządzania inwestycją.

Testowanie rynku może odbyć się w następujących **formach**:

- Bezpośrednie **spotkania** z zainteresowanymi podmiotami / forum inwestorów;
- Wypełnienie **ankiet** przez podmioty zainteresowane i udzielenie odpowiedzi na pytania dotyczące planowanej struktury techniczno-prawno-finansowej projektu.

Wnioski z testowania rynku powinny stanowić podstawę do **przyjęcia wyjściowych założeń** do porównania opłacalności realizacji projektu w modelu PPP w stosunku do metody tradycyjnej.

Dialog techniczny

Art. 31 ustawy Pzp

„Zamawiający, przed wszczęciem postępowania o udzielenie zamówienia, może poinformować wykonawców o planach i oczekiwaniach dotyczących zamówienia, w szczególności może przeprowadzić dialog techniczny, zwracając się do ekspertów, organów władzy publicznej lub wykonawców o doradztwo lub udzielenie informacji w zakresie niezbędnym do przygotowania opisu przedmiotu zamówienia, specyfikacji istotnych warunków zamówienia lub określenia warunków umowy.”

- **Dialog techniczny rekomendowany przy projektach złożonych, skomplikowanych pod względem technicznym i funkcjonalnym.**
- Dialog techniczny nie rodzi po stronie podmiotu publicznego obowiązku przeprowadzenia docelowego postępowania o wybór partnera prywatnego.

Porównanie przyjętej koncepcji projektu w formule PPP z koncepcją wdrożenia projektu w modelu bez udziału partnera prywatnego (analizy przedrealizacyjne)

- Istotą analiz przedrealizacyjnych jest wykazanie przewagi modelu PPP w zakresie możliwych do uzyskania korzyści ekonomicznych, w porównaniu do realizacji danego przedsięwzięcia metodą tradycyjną.
- Decyzja o realizacji zadania publicznego w drodze kontraktu PPP powinna być efektem starannej i wszechstronnej analizy wskazującej, że jest to optymalny model realizacji przedsięwzięcia.
- PPP **nie zawsze** musi być najlepszą formą realizacji zadań publicznych, czy choćby formą dostarczania usług użyteczności publicznej.
- Nie każda forma PPP musi się dobrze sprawdzić w konkretnej sytuacji. Niewłaściwie zaprojektowana współpraca z partnerem prywatnym może być równie nieefektywna, jak już niezadawalająco funkcjonujące metody tradycyjne.

Przedmiot analiz

Zakres analiz przedrealizacyjnych wykonalności projektu PPP powinien objąć w szczególności:

- Analizę techniczną
- Analizę finansowo-ekonomiczną
- Analizę prawną
- Analizę ryzyk
- Analizę podatkową

Najistotniejsze rezultaty analiz przedrealizacyjnych:

- Możliwie jak najbardziej precyzyjne określenie zakresu rzeczowego przedsięwzięcia;
- Identyfikacja ryzyk i określenie ich optymalnej alokacji;
- Porównanie korzyści wynikających z PPP do korzyści wynikających z innych modeli (value for money);
- Wskazanie możliwych wariantów finansowania przedsięwzięcia oraz modelu wynagrodzenia partnera prywatnego.

**NA PODSTAWIE ANALIZY PRZEDREALIZACYJNEJ PODMIOT PUBLICZNY POWINIEN PODJĄĆ
OSTATECZNĄ DECYZJĘ O REALIZACJI PROJEKTU W MODELU PPP**

Procedura wyboru partnera prywatnego

Podstawę prawną przeprowadzenia procedury wyboru partnera prywatnego określa art. 4 u.p.p.p.

1. Jeżeli wynagrodzenie partnera prywatnego zostało określone w sposób, o którym mowa w art. 3 ust. 2 **ustawy z dnia 21 października 2016 r. o umowie koncesji na roboty budowlane lub usługi (Dz.U. poz. 1920)**, do wyboru partnera prywatnego i umowy o partnerstwie publiczno-prywatnym stosuje się przepisy tej ustawy, w zakresie nieuregulowanym w niniejszej ustawie.
2. W przypadkach innych niż określone w ust. 1, do wyboru partnera prywatnego i umowy o partnerstwie publiczno-prywatnym stosuje się przepisy **ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. - Prawo zamówień publicznych (Dz.U. z 2017 r. poz. 1579)**, w zakresie nieregulowanym w niniejszej ustawie.
3. W przypadkach, w których nie ma zastosowania ustawa z dnia 21 października 2016 r. o umowie koncesji na roboty budowlane lub usługi ani ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. - Prawo zamówień publicznych, wyboru partnera prywatnego dokonuje się w sposób gwarantujący zachowanie uczciwej i wolnej konkurencji oraz przestrzeganie zasad równego traktowania, przejrzystości i proporcjonalności, przy odpowiednim uwzględnieniu przepisów niniejszej ustawy, a w przypadku wniesienia przez partnera publicznego wkładu własnego będącego nieruchomością, także przepisów ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz.U. z 2016 r. poz. 2147, z późn. zm.¹⁾).

Tryby wyboru partnera prywatnego/koncesjonariusza w oparciu o ustawę o umowie koncesji na roboty budowlane lub usługi

Rekomendowanym trybem przeprowadzenia wyboru koncesjonariusza wydaje się zastosowanie procedury określonej w **art. 29 ust. 1 pkt 2 ustawy o koncesji** tj. przeprowadzenie postępowania, w którym w odpowiedzi na ogłoszenie o koncesji wszyscy zainteresowani składają wnioski o dopuszczenie do udziału w postępowaniu o zawarcie umowy koncesji, wraz z informacjami na potrzeby oceny spełniania kryteriów kwalifikacji, a następnie zaprasza się do negocjacji i składania ofert tych wykonawców, którzy spełniają kryteria kwalifikacji.

Przedmiotowe postępowanie składa się ze wskazanych poniżej etapów:

1. Publikacja ogłoszenia o koncesji przez Zamawiającego.
2. W odpowiedzi na ogłoszenie, zainteresowane podmioty składają wnioski o zawarcie umowy koncesji.
3. Przeprowadzenie negocjacji z zakwalifikowanymi Wykonawcami
4. Po przeprowadzeniu negocjacji Zamawiający opracowuje ostateczną treść dokumentów koncesji i tworzy zaproszenie do złożenia ofert, które zostanie przesłane do podmiotów, z którymi Zamawiający prowadził negocjacje.
5. Ostatnim etapem jest przeprowadzenie oceny ofert, dokonanie wyboru oferty najkorzystniejszej i zawarcie z wybranym oferentem umowy koncesji.

Tryby wyboru partnera prywatnego w oparciu o ustawę Pzp

- Podmiot publiczny może zastosować **tryby** przewidziane przez ustawę Pzp.
- W przypadku PPP, najbardziej odpowiednim trybem jest **dialog konkurencyjny**, który można zastosować w szczególności gdy:

„zamówienie nie może zostać udzielone bez wcześniejszych negocjacji z uwagi na szczególne okoliczności dotyczące jego charakteru, stopnia złożoności lub uwarunkowań prawnych lub finansowych lub z uwagi na ryzyko związane z robotami budowlanymi, dostawami lub usługami”.

- Wybierając partnera prywatnego, podmiot publiczny będzie zobowiązany stosować ustawę Pzp w pełnym zakresie, w tym również odnośnie środków ochrony prawnej.
- Jedyną modyfikację procedury stanowić będą szczególne **normy ustawy o PPP** (*lex specialis*).

Dlaczego warto stosować dialog konkurencyjny

- Tryb wprowadzony do ustawy Pzp w celu ułatwienia wdrażania projektów o złożonym charakterze;

W uzasadnieniu projektu zmian ustawy Pzp wskazano, że: *„W projekcie wprowadza się nowy tryb udzielania zamówień – dialog konkurencyjny. Ma on umożliwić udzielanie **złożonych i skomplikowanych zamówień**, w szczególności związanych z projektami infrastrukturalnymi, technologiami teleinformatycznymi lub projektami obejmującymi złożone procesy finansowania. [...] Skorzystanie z tego trybu będzie możliwe w przypadku zamówień o szczególnie złożonym charakterze, np. **projektach związanych z partnerstwem publiczno- prywatnym**, [...].*

- Możliwość doprecyzowania rozwiązań technicznych, prawnych i finansowych w trakcie rozmów prowadzonych z potencjalnymi partnerami prywatnymi;
- Możliwość skorzystania z know-how i doświadczenia inwestorów prywatnych;
- Możliwość wyboru rozwiązań prezentowanych przez poszczególnych wykonawców w sposób najbardziej odpowiadający podmiotowi publicznemu.

Etapy dialogu konkurencyjnego

Przygotowanie postępowania na wybór partnera prywatnego jest **istotnym czynnikiem** warunkującym sprawność oraz skuteczność przeprowadzenia procedury wyboru partnera prywatnego.

Procedura dialogu konkurencyjnego przebiega według następujących etapów:

1. Przygotowanie do postępowania
2. Publikacja ogłoszenia/wszczęcie postępowania
3. Składanie wniosków o dopuszczenie do udziału w postępowaniu
4. Prowadzenie dialogu – negocjacje
5. Zaproszenie do składania ofert
6. Składanie ofert i wybór najkorzystniejszej oferty
7. Zawarcie umowy o PPP

Jak przeprowadzić dialog konkurencyjny

W skutecznym przeprowadzeniu dialogu konkurencyjnego pomocne będzie:

- Opracowanie harmonogramu dialogu konkurencyjnego wraz ze wstępną agendą poszczególnych tur negocjacyjnych;
- Opracowanie regulaminu dialogu konkurencyjnego;
- Wyznaczenie osób odpowiedzialnych za poszczególne zagadnienia/obszary będące przedmiotem dialogu (prawne, finansowe, techniczne etc.);
- Słuchanie propozycji inwestorów prywatnych i ich wnikliwe analizowanie;
- Dokonanie ostatecznej alokacji ryzyk, która będzie optymalna z punktu widzenia podmiotu publicznego i partnera prywatnego (nie należy obarczać wszelkimi ryzykami partnera prywatnego);
- Udział doradców zewnętrznych jako obiektywnych weryfikatorów ustalanych w trakcie dialogu koncepcji i rozwiązań.

Zaproszenie do składania ofert i wybór oferty najkorzystniejszej

- Zakończenie dialogu i zaproszenie do składania ofert następuje po określeniu warunków przedsięwzięcia (technicznych, finansowych, prawnych), które w największym stopniu spełniają potrzeby podmiotu publicznego;
- Należy wyznaczyć odpowiedni dla specyfiki danego postępowania czas na przygotowanie ofert (średnio od 1 do 4 miesięcy);
- Niezwykle istotne jest staranne opracowanie Specyfikacji Istotnych Warunków Zamówienia i udzielanie precyzyjnych odpowiedzi na pytania wykonawców do specyfikacji;
- Po upływie terminu składania ofert następuje ich ocena w oparciu o zastosowane w SIWZ kryteria.

Zamknięcie komercyjne i finansowe przedsięwzięcia PPP

Zamknięcie komercyjne - podpisanie umowy o PPP.

Zamknięcie finansowe - uzgodnienie z instytucjami finansowymi szczegółowych warunków finansowania w wynegocjowanej dokumentacji finansowej.

Partner prywatny i podmiot publiczny już na wstępnym etapie swojej współpracy powinni przewidzieć/sprecyzować akceptowalne dla nich **warunki i strukturę finansowania**, które następnie będą negocjowane z instytucjami finansowymi. Takie podejście pozwoli uniknąć szeregu problemów transakcyjnych na dalszym etapie jego realizacji.

Dziękuję za uwagę

Michał Lizewski

Kontakt:

e-mail: michal.lizewski@smartlaw.pl

mob.: 570 007 137

web: www.smartlaw.pl

Partnerzy
projektu

MINISTERSTWO
INWESTYCJI
I ROZWOJU

ZWIĄZEK
POWIATÓW
POLSKICH

ZWIĄZEK
MIAST
POLSKICH

LEWIATAN

Związek Powiatów
Polskich

